

Școala Națională de Studii Politice și Administrative
Facultatea de Comunicare și Relații Publice

Comunicarea în era digitală și necesitatea educației media
Perspective în cercetarea științifică
Teza de abilitare

Prof. univ. Dr. Ileana Rotaru

BUCUREȘTI

Cuprins

Rezumat în limba română

Rezumat în limba engleză

Introducere

1. Realizări profesionale și științifice: prezentare generală

1.1. Evoluția profesională (CV narativ)

1.1.1. Activitatea profesională în cadrul UEM Reșița (2003 – 2016)

1.1.2. Universitatea Tibiscus din Timișoara (2016 – prezent)

1.2. Evoluția științifică după obținerea titlului de doctor (iunie 2010). Direcții de cercetare

1.2.1. Comunicare socială și management educațional. Formarea profesională a personalului din învățământul preuniversitar

1.2.2. Comunicarea virtuală și pedagogia media

1.2.3. Comunicarea interetnică și identitate culturală

1.3. Contribuții la dezvoltarea cunoașterii

1.4. Capacitatea de a coordona echipe de cercetare. Proiecte de cercetare și structurale realizate până în prezent. Participarea în colectivele de elaborare sau implementare a granturilor sau a proiectelor de dezvoltare instituțională, socială sau regională

1.4.1. Comunicare socială și management educațional. Formarea profesională a personalului din învățământul preuniversitar

1.4.2. Comunicarea virtuală și pedagogia media

1.4.3. Comunicarea interetnică și identitate culturală

1.4.4. Alte direcții de cercetare

1.4.5. Concluzii

2. Direcții de cercetare viitoare și planuri de carieră

2.1. Proiecte actuale și interese de cercetare

2.2. Proiecte în pregătire. Cooperare internațională

2.3. Planuri de carieră

Referințe

Rezumat în limba română

Prin această lucrare îmi propun să demonstrez competența mea de a coordona doctorate, competență care se bazează pe activitatea de cercetare academică, pe cea profesional didactică, dar și pe experiența de a constitui și de a face parte din echipe de cercetare în cadrul unor variate proiecte.

Conform cerințelor de redactare a tezelor de abilitare, lucrarea este structurată în două părți principale. Prima parte detaliez parcursul meu profesional, de la începuturile carierei și până în prezent, precum și principalele teme de interes analizate în domeniul științelor comunicării, dar și inter-disciplinar. Tot în prima parte, expun sintetic unele din proiectele de cercetare și/ sau studiile realizate în cadrul unor proiecte cu finanțare, demonstrând astfel capacitatea de a coordona echipe de cercetare și de a conlucra în asemenea echipe. În cea de a doua parte a tezei, prezint câteva puncte de reper legate de proiectele de cercetare planificate a le realiza , precum și corelarea acestora cu planurile de dezvoltare a studiilor doctorale pentru viitorii doctoranzi.

În ceea ce privește prima parte a lucrării, consider că expunerea parcursului profesional are o profundă semnificație legată de temele de cercetare abordate de-a lungul timpului, atât din perspectiva formării inițiale, cât și a celei pe parcurs. Astfel, prima temă de cercetare abordată se referă la formarea profesională a personalului din învățământul preuniversitar. Interesul meu pentru acest domeniu s-a manifestat cu precădere pe aspecte legate de calitatea procesului instructiv-educativ și a resursei umane din învățământul preuniversitar, dar și de impactul programelor și politicilor publice privind formarea inițială și continuă din mediul preuniversitar. Mai mult decât atât, aceste teme au putut fi interconectate cu o laborioasă activitate practică, aplicată datorată numeroaselor programe de formare derulate, implementate și monitorizate în zona de Vest a țării, cu predilecție în județul Caraș-Severin. Astfel, contribuția cea mai importantă a fost legătura realizată între nivelul superior, decident și cel de bază, de la nivelul grupelor de formare și de la feed-back-ul constant urmărit. Participarea mea cu diferite funcții în cadrul Ministerului Educației, mi-a

oferit posibilitatea urmării și oferirii inputurilor necesare derulării programelor de formare continuă, precum și oferirea expertizei necesare, de la *firul ierbii* pentru conceperea acestor programe la anumite standarde, pe direcții de formare conforme cu nevoile beneficiarilor.

Cea de a doua temă de interes s-a centrat pe comunicarea virtuală (tema centrală a tezei de doctorat) și pe domeniul pedagogiei media. Din nou, latura teoretică, perspectiva postmodernă a încadrării paradigmatică a comunicării virutale, a purtat și o puternică latură aplicată prin conceperea și demararea (în prezent, acreditat pe o perioadă de 4 ani de către Ministerul Educației) a primului program de formare profesioanală continuă pentru personalul didactic în domeniul educației media. Contribuția mea științifică legate de domeniul științelor comunicării este legată de cercetarea empirică și gradul ridicat de aplicabilitate pe care l-a avut demersul teoretic. Din perioada studiilor doctorale, teme de cercetare s-au concentrat pe impactul virtualității asupra societății în general, dar în special asupra tinerilor; nivelul de competență pe care actorii adulți (părinți și profesori) îl dețin în procesul de comunicare socială și în relațiile sociale cu tinerii și copiii; rolul formelor de educație (non-formale și informale) în structurarea informațiilor vehiculate de către media; mediatizarea și impactul noilor media. De asemenea, se pot enumera în categoria contribuțiilor științifice în domeniul științelor comunicării: elaborarea scalei de măsurare a competenței mediatice a cadrului didactic, inițierea unui manual de jurnalism pentru cadrele didactice din învățământul preuniversitar cu aplicații și exemplificări din mediul școlar (concursuri de reviste școlare), derularea unor cercetări empirice cu eșantion de grupă de vârstă mică (4-6 ani) în vederea determinării atitudinilor și comportamentelor copiilor față de noile media.

Cea de a treia temă de cercetare abordată se fundamentează pe o serie de proiecte și studii de cercetare inițiate, de la nivelul empiric către nivelul teoretic în domeniul comunicării interetnice și al identității culturale. Problematika romilor și a comunităților mariginalizate a fost unul din demersurile investigative începute încă din perioada studiilor de licență. Preocuparea actuală a fost motivată și de implicarea profesioanală în activități de cercetare comandate de organizații non-guvernamentale de la nivel local, dar și de la nivel european. Cu această ocazie, a fost posibilă derivarea unor interese de cercetare legate de consumul media la tineri și copiii cu situația socială din comunitățile marginalizate din mediul urban sau rural. Contribuțiile științifice s-au centrat pe procesul migrației și structurarea reprezentărilor sociale ale etniei romilor în spațiul cultural european (cu predilecție cel german); păstrarea unui nivel ascuns, rafinat de discriminare negativă în școli (ne-segregate)

față de copiii romi; efectele societății mediatizate față de categoriile sociale defavorizate și accesul acestora la informație de calitate. Procesul migraționist precum și incluziunea socială a romilor reprezintă unele dintre cele mai sensibile provocări cu care se confruntă statul român și care suscită, în continuare, dialoguri xenofobe, extremiste și, chiar acțiuni violente. Tema rămâne de actualitate cu atât mai mult cu cât ea trebuie corelată cu spațiul public online, cu media sociale și utilizarea internetului (cyberbullying, hatespeech etc.).

În a doua secțiune a primei părți a tezei, am abordat exhaustiv participarea mea în cadrul diferitelor proiecte, activitatea de cercetare întreprinsă cu aceste ocazii și principalele rezultate obținute. Așa cum se poate observa, proiectele derulate au urmat linia temelor de cercetare expuse fiind în concordanță cu interesul științific declarat. De asemenea, prin participarea la astfel de proiecte, am urmărit atragerea și altor membrii în echipele de implementare formate, conlucrarea și co-interesarea tuturor actorilor implicați.

Partea a doua a tezei aduce în atenție direcțiile de cercetare viitoare și planurile de carieră vizate. Succint sunt prezentate ideile de cercetare pe care colaborările internaționale le implică, o serie de proiecte inițiate și depuse spre finanțare, precum și o serie de beneficii pe care aceste cooperări le pot aduce carierei profesionale și școlii doctorale.

Planurile de viitor expuse la finalul tezei cuprind următoarele direcții: integrarea direcțiilor de cercetare expuse în această teză în tematica școlii doctorale, cooptarea unor viitori doctoranzi în echipe de cercetare multinaționale și în echipe de experți la nivel european, consolidarea relațiilor internaționale în vederea derulării unor stagii de doctorat în co-tutelă.

Rezumat în limba engleză

The purpose of this paper is to demonstrate my competence to coordinate doctorates, competence based on the academic research activity, the didactic profession, but also on the experience of forming and participating in research teams in various projects .

According to the requirements for the writing of habilitation thesis, it is structured in two main parts. The first part details my professional career, from the beginning of my career to the present, as well as the main topics of interest analyzed in the field of communication sciences, but also interdisciplinary. Also in the first part, I synthetically present some of the research projects and / or studies carried out in some projects with funding, thus demonstrating the ability to coordinate research teams and to cooperate in such teams. In the second part of the thesis, I present some landmarks related to the research projects planned to achieve them, as well as their correlation with the development plans of doctoral studies for the future PhD students.

As far as the first part of the paper is concerned, I consider that the exposure of the professional career has a profound significance related to the research themes that have been approached over time, both from the initial and the ongoing training perspective. Thus, the first research theme approached refers to the training of staff in pre-university education. My interest in this field was mainly on aspects related to the quality of the educational process and the human resource in pre-university education, but also to the impact of the public programs and policies on initial and continuing education in the pre-university environment. Moreover, these themes could be interconnected with a laborious practical activity, due to the numerous training programs developed, implemented and monitored in the West area of the country, especially in Caraș-Severin County. Thus, the most important contribution was the link between the top-level (the decision-maker) and the grass level, the training groups and the constantly pursued feed-back. My participation in various positions within the Ministry of Education has provided me with the opportunity to follow up and provide the inputs necessary to carry out the continuous training programs as well as to provide the necessary expertise from the grass for the design of these programs to certain standards along training

directions beneficiaries' needs. This was one of the contribution related to the initiation of media pedagogy training programs.

The second theme of interest focused on virtual communication (the central theme of the PhD thesis) and media pedagogy. Again, the theoretical side, the postmodern perspective of the paradigmatic framing of the virtual communication, also has a strong side applied by the conception and start-up (currently accredited for a period of 4 years by the Ministry of Education) of the first continuing professional training program for the teaching staff in media education. My scientific contribution to the field of communication sciences is related to the empirical research and the high degree of applicability that the theoretical demarche had. From the doctoral studies period, research topics have focused on the impact of virtuality on society in general, but especially on young people; the level of competence that adult actors (parents and teachers) have in social communication and social relationships with young people and children; the role of forms of education (non-formal and informal) in structuring information circulated by the media; media coverage and impact of new media. They can also be included in the category of scientific contributions in the field of communication sciences: elaboration of a measurement scale for media competence of the teaching staff, initiation of a journalism manual for pre-university teachers with applications and examples from the school environment (school magazine competitions) , conducting empirical research with a small age sample (4-6 years) in order to determine children's attitudes and behaviors towards the new media.

The third research theme is based on a series of research projects and studies, from the empirical level to the theoretical level in the field of interethnic communication and cultural identity. The issue of Roma and marginalized communities was one of the investigative approaches started since the Bachelor's degree period. The current concern was also motivated by the professional involvement in research conducted by non-governmental organizations at local and European level. On this occasion, it was possible to derive research interests related to media consumption among young people and children with low social status in marginalized communities of urban or rural areas. The scientific contributions focused on the migration process and the structuring of the social representations of the Roma ethnic group in the European cultural space (especially within the German one); keeping a hidden, refined level of negative discrimination in schools (non-segregated) towards Roma children; the effects of the media to the disadvantaged social categories and their access to quality information. The migration process as well as the social inclusion of the Roma are

some of the most sensible challenges the Romanian state faces and which continue to generate xenophobic, extremist and even violent actions. The theme remains actual, especially since it has to be correlated with online public space, social media and internet use (cyberbullying, hatespeech, etc.).

In the second part of the first part of the thesis, I have thoroughly approached my participation in various projects, the research undertaken on these occasions and the main results obtained. As we can see, the projects developed followed the line of the research topics exposed according to the declared scientific interest. Also, by participating in such projects, we also sought to attract other members to the deployed implementation teams, to co-operate and to involve all the actors.

The second part of the thesis brings into attention to the future research directions and the targeted career plans. There is succinct presented the research ideas that international collaborations involve, a number of projects initiated and funded, as well as a number of benefits that these co-operation can bring to the professional career and to the doctoral school, too.

The future plans presented at the end of the thesis include the following directions: integration of the research directions presented in this thesis in the subject of the doctoral school, co-opting of future PhD students in multinational research teams and teams of experts at European level, strengthening of international relations for conducting internships PhD in joint coordination.